

İRANLI TURİSTLERİN VAN ALGISI

DAKA

DOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

İRANLI TURİSTLERİN VAN ALGISI

Genel Koordinasyon

- **Mehmet Emin ÇAKAY**
Planlama Programlama ve
Koordinasyon Birimi Başkanı

Hazırlayanlar

- **Doç. Dr. Suvat PARİN**
Van Y.Y.Ü. Öğretim Üyesi

İÇİNDEKİLER

Tablolar Dizini.....	2
1. Giriş.....	3
2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	4
3. İranlı Turistlerin Van Algısı	5
3.1. Van’a Gelen İranlı Turistlerin Sosyo-Demografik Profili	5
3.2. İranlı Turistlerin Van’a Gelme Biçimleri.....	10
3.3. İranlı Turistlerin Van’daki Hizmet ve Uygulamalardan Memnuniyet Durumu.....	13
3.4. İranlı Turistlerin Ekonomik Katkısı.....	17
3.5. İranlı Turistlerin Şehir Algısı.....	18
3.6. İranlı Turistlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentiler	19
4. Sonuç ve Öneriler.....	21

Tablolar Dizini

Tablo 1: Görüşülen turistlerin cinsiyete göre dağılımı	5
Tablo 2: Görüşülen turistlerin yaşa göre dağılımı	5
Tablo 3: Görüşülen turistlerin medeni duruma göre dağılımı	6
Tablo 4: Görüşülen turistlerin eğitim durumuna göre dağılımı	6
Tablo 5: Görüşülen turistlerin meslek durumuna göre dağılımı	7
Tablo 6: Görüşülen turistlerin ekonomik duruma göre dağılımı.....	7
Tablo 7: Görüşülen turistlerin anadile göre dağılımı.....	8
Tablo 8: Görüşülen turistlerin İran'dan geldikleri yerleşim yerine göre dağılımı	8
Tablo 9: İranlı turistlerin Van'a geliş sayıları.....	10
Tablo 10: İranlı turistlerin Van'a gelme biçimleri.....	10
Tablo 11: İranlı turistlerin Van'ı tercih etme nedenleri.....	11
Tablo 12: Van dışında bir şehre gitme imkânınız var mıydı?	11
Tablo 13: İranlı turistlerin Van'a gelmelerindeki en önemli neden?.....	11
Tablo 14: Alış-veriş yaptığınız esnafın tavır ve davranışlarını nasıl buluyorsunuz?.....	13
Tablo 15: Van'daki konaklama ve otel hizmetlerini nasıl buluyorsunuz?.....	13
Tablo 16: Kentin temizlik ve hijyen koşullarını nasıl buluyorsunuz?	14
Tablo 17: Çarşı ve kafe gibi sosyal ortamları nasıl buluyorsunuz?	14
Tablo 18: Genel olarak Van halkının turistlere yönelik tavır ve davranışlarını nasıl buluyorsunuz?.....	14
Tablo 19: Gümrük kapısındaki memurların turistlerle ilişkisini nasıl buluyorsunuz?.....	15
Tablo 20: Van'daki shopping fest uygulamasını nasıl buluyorsunuz?	15
Tablo 21: İranlı turistlerin Van'da bulunmaktan memnuniyet düzeyleri	16
Tablo 22: Van'da bulunduğunuz süre içinde konaklamanızı nerede yaptınız?.....	17
Tablo 23: Van'daki harcamalarınızı ne şekilde yaptınız?	17
Tablo 24: Turistlerin Van algısı?	18
Tablo 25: İranlı turistlerin Van'a gelişlerinde ve Van'da karşılaştığı en önemli sorunlar	19
Tablo 26: Van'da nelerin olmasını arzu edersiniz?.....	20

1. Giriş

Kentlerin ekonomik, kültürel, mekânsal ve sosyal açıdan değişim ve dönüşümünde turizm önemli bir alan özelliği göstermektedir. Kentlerin kısa süreli sakinleri olarak adlandırılabilen turistler, yaşamlarını sürdürdükleri kentler ile gezmek ve dinlenmek amacıyla zaman geçirdikleri kentler arasında çok bileşenli bir ilişkinin gelişmesinde güçlü bir aktör kimliği ile ön plana çıkmaktadır. Turistler bir taraftan gittikleri kentlere ekonomik açıdan bir girdi sağlarken diğer taraftan deneyimledikleri kentin bir çok bileşeninin taşınmasına imkan aralamaktadır. Başka bir ifade ile turistin etkisi ve katkısı sadece ekonomik bir katkıdan ibaret değildir, turist aynı zamanda kentlerin kültürel, doğal zenginliklerinin tanıtılmasında gönüllü elçilerdir de. Bu açıdan turisti tanımak, turistin kente ilişkin sesini dinlemek, turistin karşılaştığı sorun alanlarını bilmek, turistin beklentilerine karşılık vermek oldukça önem arz etmektedir.

Bu araştırma Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Van Ticaret ve Sanayi Odası ile Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın işbirliği ile Van'a gelen turistlerin sesini dinlemek amacıyla yapılmıştır. İran'da Nevruz Bayramı geniş bir tatil aralığı oluşturmaktadır. Genel olarak İran'da yaşayanlar özel olarak da İran'ın Van'a sınır mesafesindeki yerleşim bölgelerinde ikamet edenler Nevruz Bayramı tatillerini Van başta olmak üzere Türkiye'nin farklı bölgelerinde geçirmektedirler. Bu araştırmanın amacı tatillerini Van'da geçiren İranlı turistleri tanımak, sosyo-ekonomik profillerine ilişkin bir bilgiye sahip olmak, hem sınır kapısında hem de kentte yaşadıkları sorun alanlarını tespit etmektir.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde çok sayıda kurum ve kişinin katkısı oldu. Yüzüncü Yıl Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Peyami Battal'a, Van Ticaret Ve Sanayi Odası Başkanı Necdet Takva ve genel sekreter Ramazan Temizer'e, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Dr. Emin Yaşar Demirci'ye, Sosyoloji Anabilim Dalı doktora öğrencisi Hatice Yılmaz Aslan'a, Sosyoloji Bölümü lisans ve lisansüstü öğrencilerine, yoğun işleri arasında turistlerle görüşmemize imkan tanıyan Van esnafına çok teşekkür ederim.

2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Bu araştırma, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, Van Ticaret ve Sanayi Odası ile Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı işbirliği ile yapıldı. Araştırmanın evrenini 2016 yılı Mart ayında Van'a turistik amaçla gelen İranlılar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise olasılığa dayalı olmayan amaçsal örneklem yoluyla belirlenmiş 961 İranlı turist oluşturmaktadır. İranlı turistler ile görüşmeler için kent merkezinde bulunan alış-veriş merkezleri, mağazalar, lokantalar, oteller ile Van Ferit Melen Havaalanı tercih edilmiştir.

Araştırmanın soru formu, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Suvat Parin ile doktora öğrencisi Hatice Yılmaz Aslan tarafından hazırlandı. Soru formu Farsça olarak düzenlendi. Çalışmanın pilot uygulaması İranlı turistlerle kent merkezinde Hatice Yılmaz Aslan tarafından yapıldı.

15 Mart 2016- 30 Mart 2016 tarihleri arasında yapılan bu çalışma, 2016 yılı içinde Van'a gelen İranlı turistlerle sınırlıdır.

3. İranlı Turistlerin Van Algısı

Bu bölümde Van'a gelen turistlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni hal, meslek ve geldikleri yerleşim yerlerine ilişkin sosyo-demografik veriler üzerinden bir değerlendirme bulunmaktadır.

3.1. Van'a Gelen İranlı Turistlerin Sosyo-Demografik Profili

Van turizminde önemli bir yer edinen İranlı turistlerin nasıl bir sosyo-ekonomik profile sahip olduğu son dönemlerde hem kamuoyunda, hem ticaret erbabında hem de akademik çevrelerde cevabı aranan bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelenler kimler? Nasıl bir yaş dağılımı özelliği göstermektedirler? Ekonomik durumları nasıl? Bu ve benzeri sorulara yanıtlar bulmak amacıyla yapılan araştırmada aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır.

Tablo 1: Görüşülen turistlerin cinsiyete göre dağılımı

	Sayı	%
Erkek	617	64,2
Kadın	344	35,8
Toplam	961	100,0

Van'a gezmek, dinlenmek ya da alış-veriş yapmak gibi farklı amaçlarla gelen turistlerden anketimize cevap verenlerin cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında % 64,2'sinin erkek, % 35,8'inin ise kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Görüşülen turistlerin yaşa göre dağılımı

	Sayı	%
18-28	232	24,1
29-35	350	36,4
36-49	275	28,6
50-64	98	10,2
65 ve üzeri	6	0,6
Toplam	961	100,0

Van'a gelen ve konaklama yapan İranlı turistlerin yaş dağılımlarına bakıldığında % 60,5'inin 18-35 yaş aralığında bir profile sahip olduğu çok net bir şekilde görülmektedir. Görece genç ve yetişkin bir turist profilinin olduğu gözlenirken ileri yaş kategorisinde olanların ise düşük bir orana sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3: Görüşülen turistlerin medeni duruma göre dağılımı

	Sayı	%
Evli	675	70,2
Bekâr	270	28,1
Eşi ölmüş/boşanmış	16	1,7
Toplam	961	100,0

Van'ı tercih eden İranlı turistlerin medeni durumlarına bakıldığında % 70,2'sinin evli, % 28,1'inin bekar, % 1,7'sinin ise boşanmış/eşi ölmüş kişiler olduğu görülmektedir. Bu tablo bize Van'a gelen turistlerin çoğunluğunun evli ve aşağıdaki tablolardan anlaşılacağı üzere ailece gerçekleşen bir turist kompozisyonunun baskın olduğu ön plana çıktığını yansıtmaktadır.

Tablo 4: Görüşülen turistlerin eğitim durumuna göre dağılımı

	Sayı	%
Okur-yazar değil	9	,9
okur-yazar	37	3,9
ilkokul	7	,7
Ortaokul	24	2,5
Lise	123	12,8
Yüksekokul	172	17,9
Üniversite	361	37,6
Yüksek lisans	180	18,7
Doktora	48	5,0
Toplam	961	100,0

Van'a turistik amaçla gelen grupların eğitim durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğunun lise ve üzeri bir eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Tabloda üniversite mezunları (% 37,6) ile lisansüstü eğitim (%18,7) derecesine sahip olanların oranı özellikle dikkat çekmektedir.

Tablo 5: Görüşülen turistlerin meslek durumuna göre dağılımı

	Sayı	%
Serbest	193	22,01
Memur	128	14,60
Ev Hanımı	91	10,38
Tüccar / Esnaf	83	9,46
Mühendis	78	8,89
Öğrenci	72	8,21
İşçi	38	4,33
Öğretmen	34	3,88
Muhasebeci	32	3,65
Akademisyen	24	2,74
Emekli	19	2,17
Doktor	18	2,05
İşsiz	13	1,48
Tekniker	10	1,14
Rehber	9	1,03
Bankacı	8	0,91
Hemşire	8	0,91
Sanatçı	5	0,57
Avukat	4	0,46
Eczacı	3	0,34
Tekniker	3	0,34
Emlakçı	2	0,23
Çiftçi	1	0,11
Mimar	1	0,11
Toplam	877	100,00

Van'a gelen İranlı turistlerin nasıl bir mesleki formasyona sahip olduğuna bakıldığında görece orta sınıf altı ve yüksek prestijli iş kollarında istihdam imkânı bulamayan bir kitlenin varlığı ön plana çıkmaktadır.

Tablo 6: Görüşülen turistlerin ekonomik duruma göre dağılımı

	Sayı	%
Düşük	23	2,4
Orta	808	84,1
Yüksek	130	13,5
Toplam	961	100,0

İran’da yaşayan biri olarak kendi ekonomik durumunuzu nasıl tarif edebilirsiniz? Şeklindeki soruya katılımcıların % 84,1’i orta, % 13,5’i yüksek, % 2,4’ü ise düşük yanıtını vermiştir. Bu durum meslek verileri ile birlikte değerlendirildiğinde Van’a gelen İranlı turistlerin orta sınıf ya da orta sınıf altı bir özelliğe sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 7: Görüşülen turistlerin anadile göre dağılımı

	Sayı	%
Farsça	275	28,6
Kürtçe	42	4,4
Azerice	599	62,3
Toplam	916	95,3
Cevapsız	45	4,7
Toplam	961	100,0

İranlı turistlerin anadil açısından dağılımlarına bakıldığında %% 62,3’ünün Azerice, % 28,6’sının Farsça, % 4,4’ünün ise Kürtçe anadillerine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Görüşülen turistlerin İran’dan geldikleri yerleşim yerine göre dağılımı

Şehir	Sayı	%	Şehir	Sayı	%
Tebriz	321	36,1	Sagız	3	0,3
Tahran	246	27,6	Sari	3	0,3
Urmiye	150	16,9	Celfa	2	0,2
Hoy	36	4,0	Gorgan	2	0,2
Erdebil	22	2,5	Meyane	2	0,2
Kerec	20	2,2	Serab	2	0,2
İsfahan	10	1,1	Serdeşt	2	0,2
Reşt	10	1,1	Şiraz	2	0,2
Mahabad	9	1,0	Amol	1	0,1
Selmas	8	0,9	Astara	1	0,1
Kirmanşah	7	0,8	Azerşehr	1	0,1
Zencan	6	0,7	Bokan	1	0,1
Hamedan	5	0,6	Husistan	1	0,1
Kajvin	4	0,4	Kaşan	1	0,1
Merağhe	4	0,4	Loristan	1	0,1
Ahvaz	3	0,3	Nişapur	1	0,1
Meşhed	3	0,3			
Toplam				890	100,0

Turistlerin İran'ın hangi yerleşim birimlerinden geldiğini sorguladığımızda yoğunlaşmanın Tebriz (% 36,1), Tahran (% 27,6), Urmiye (% 16,9) ve Hoy (% 4,0) şehirlerinden gelen turistlerde olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.2. İranlı Turistlerin Van'a Gelme Biçimleri

Tablo 9: İranlı turistlerin Van'a geliş sayıları

	Sayı	%
İlk kez	518	53,9
İkinci geliş	153	15,9
Üçüncü geliş	84	8,7
4-10 arası geliş	173	18,0
11-20 arası geliş	18	1,9
21 ve üzeri geliş	15	1,6
Toplam	961	100,0

İranlı turistlerin Van'a kaçınıcı kez geldikleri sorguladığında % 53,9'unun ilk kez, % 15,9'unun ikinci kez, % 8,7'sinin üçüncü kez geldikleri görülmektedir. Bu oranlar bize İranlı turist gruplarının Van'ı sürekli tercih eden bir kitle olmadığını, Van'ı deneyimlemek isteyen yeni turist gruplarından oluşan bir kitle olduğunu göstermektedir.

Tablo 10: İranlı turistlerin Van'a gelme biçimleri

	Sayı	%	Geçerli %
Yalnız	34	3,5	3,7
Eşim ve çocuklarımla	704	73,3	76,4
Arkadaşlarımla	114	11,9	12,4
Akrabalarımla	56	5,8	6,1
Diğer	13	1,4	1,4
Cevapsız	40	4,2	
Toplam	961	100,0	100,0

İranlı turistlerden Van'a ailece (anne-baba ve çocuklar) gelenlerin oranı % 76,4 iken, yalnız geldiğini söyleyenler % 3,7'lik, arkadaş gruplarıyla geldiğini ifade edenler ise % 6,1'lik bir oran oluşturmaktadır.

Tablo 11: İranlı turistlerin Van'ı tercih etme nedenleri

	Sayı	%
Yakın olması	385	40,1
Ucuz olması	156	16,2
Güvenilir olması	27	2,8
Aileden birinin olması	12	1,2
Tanıdıkların bulunması	14	1,5
Doğal ve tarihi güzelliklerinin olması	54	5,6
Hepsi	224	23,3
Diğer	89	9,3
Toplam	961	100,0

Van'ı neden tercih ediyorsunuz/ettiniz? sorusuna katılımcıların % 40,1'i yakın olduğu için, % 16,2'si kentteki hizmetler ve ürünler ucuz olduğu için, % 23'3'ü ise Van'ın kent olarak İran'a yakınlığını, ucuz ve güvenilir bir kent oluşunu içeren bir imkanlar dizisini barındırdığı için Van'ı tercih ettiklerini dile getirmiştir.

Tablo 12: Van dışında bir şehre gitme imkânınız var mıydı?

	Sayı	%
Evet	774	80,5
Hayır	187	19,5
Toplam	961	100,0

İmkanları olduğu halde Van'ı tercih eden İranlı turistlerin oranı % 80,5 iken, başka bir yere gitme imkanı olmadığı için Van'ı tercih ettiğini ifade edenlerin oranı ise % 19,5 şeklinde bir dağılım göstermektedir.

Tablo 13: İranlı turistlerin Van'a gelmelerindeki en önemli neden?

	Sayı	%	Geçerli %
Dinlenme/tatil	198	20,6	21,6
Alış-veriş	89	9,3	9,7
Alış-veriş + tatil	630	65,6	68,6
Cevapsız	43	4,5	
Toplam	961	100,0	

İranlı turistlerin Van'a gelmelerindeki en önemli etkenler sıralamasında hem tatil ve dinlenme amaçlı yer değişikliği hem de alışveriş yapma isteğinin % 68,6'lık bir oran oluşturduğu, sadece dinlenme amaçlı geldiğini söyleyenlerin ise % 21,6'lı bir oran oluşturduğu görülmektedir.

3.3. İranlı Turistlerin Van'daki Hizmet ve Uygulamalardan Memnuniyet Durumu

Bu bölümde İranlı turistlerin Van'da bulundukları süre zarfında aldıkları hizmetler ile muhatap oldukları kişilerin tavır ve davranışlardan ne derece memnun olup-olmadıkları ortaya konulmaktadır.

Tablo 14: Alış-veriş yaptığınız esnafın tavır ve davranışlarını nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	629	66,9
Memnunum	288	30,6
Memnun değilim	18	1,9
Hiç memnun değilim	1	,1
Fikrim yok	4	,4
Toplam	940	100,0

İranlı turistlerin Van'da bulundukları süre içinde ürün ve hizmet aldıkları esnafın tavır ve davranışlarını nasıl bulduğuna ilişkin sorgulamada % 97,5 gibi yüksek bir oranda bir memnuniyetin olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Van'daki konaklama ve otel hizmetlerini nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	401	42,6
Memnunum	444	47,2
Memnun değilim	67	7,1
Hiç memnun değilim	17	1,8
Fikrim yok	12	1,3
Toplam	941	100,0

İranlı turistlerin Van'daki konaklama ve otel hizmetlerini nasıl bulduklarına bakıldığında % 89,8 oranında bir memnuniyetin, % 8,9 oranında ise memnun olmama durumu göze çarpmaktadır.

Tablo 16: Kentin temizlik ve hijyen koşullarını nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	262	27,8
Memnunum	517	54,8
Memnun değilim	126	13,4
Hiç memnun değilim	32	3,4
Fikrim yok	6	,6
Toplam	943	100,0

Van'ın hijyen ve temizlik fotoğrafına bir turist gözüyle bakıldığında, İranlı turistlerin % 82,6'sının bu durumu olumlu, % 16,4'ünün ise olumsuz değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 17: Çarşı ve kafe gibi sosyal ortamları nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	244	26,7
Memnunum	554	60,6
Memnun değilim	86	9,4
Hiç memnun değilim	15	1,6
Fikrim yok	15	1,6
Toplam	914	100,0

Turistlerin önemli uğrak yerlerinden biri olan kent merkezi ve kent merkezinde hizmet yürüten kafe ve kafeterya gibi sosyal mekanları nasıl değerlendiklerine bakıldığında % 87,3'ünün memnun, % 11'inin ise memnun olmadığı görülmektedir.

Tablo 18: Genel olarak Van halkının turistlere yönelik tavır ve davranışlarını nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	482	52,4
Memnunum	373	40,5
Memnun değilim	48	5,2
Hiç memnun değilim	12	1,3
Fikrim yok	5	,5
Toplam	920	100,0

İranlı turistlerin kentin farklı noktalarında alış-veriş yapma, adres sorma, hizmet satın alma veya bakışlara maruz kalma anlamında irtibat kurduğu Van halkını nasıl değerlendirdiğine bakıldığında % 92,9'unun kentte karşılaştığı insanların kendilerine yönelik tutum ve davranışlardan memnun olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 19: Gümrük kapısındaki memurların turistlerle ilişkisini nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	314	34,5
Memnunum	338	37,2
Memnun değilim	151	16,6
Hiç memnun değilim	87	9,6
Fikrim yok	19	2,1
Toplam	909	100,0

İranlı turistlerin sınır kapısından geçerken karşılaştıkları muameleye ilişkin değerlendirmede % 71,7 oranında bir memnuniyet % 26,2 oranında ise görece fazla bir memnuniyetsizlik görülmektedir.

Tablo 20: Van'daki shopping fest uygulamasını nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	%
Çok memnunum	260	35,4
Memnunum	349	47,5
Memnun değilim	41	5,6
Hiç memnun değilim	12	1,6
Fikrim yok	72	9,8
Toplam	734	100,0

İran'dan gelen turistlere yönelik olarak yürürlüğe konulan shopping fest uygulamasından memnun olan turistlerin oranı % 82,9, memnun olmayanların oranı % 7,2. Shopping fest uygulamasından haberdar olmayanlar ise % 11,4'lük bir oran oluşturmaktadır.

Tablo 21: İranlı turistlerin Van’da bulunmaktan memnuniyet düzeyleri

	Sayı	%	Geçerli %
Çok memnunum	360	37,5	38,0
Memnunum	558	58,1	58,9
Memnun değilim	19	2,0	2,0
Hiç memnun değilim	5	,5	,5
Fikrim yok	6	,6	,6
Toplam	948	98,6	100,0

İranlı turistlerin Van’da bulunmaktan memnun olup olmadıkları sorgulandığında % 96,9’unun memnun olduğu görülmektedir.

3.4. İranlı Turistlerin Ekonomik Katkısı

İranlı turistlerin kent ekonomisine katkıları bağlamında sorulan konaklamalarını nerede geçirdikleri, ne kadar harcama yaptıkları ve harcamalarını ne şekilde yaptıklarına ilişkin sorulara verilen yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 22: Van'da bulunduğunuz süre içinde konaklamanızı nerede yaptınız?

	Sayı	%
Otel	836	88,3
Pansiyon	21	2,2
Ev	56	5,9
Diğer	34	3,6
Toplam	947	100,0

İranlı turistlerin % 88,3'ü konaklama için otelleri, % 2,2'si pansiyonları, % 5,9'u ise 1+1 tipi stüdyo evleri tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 23: Van'daki harcamalarınızı ne şekilde yaptınız?

	Sayı	%
Nakit	889	97,1
Kredi kartı	16	1,7
Diğer	11	1,2
Toplam	916	100,0

İranlı turistlerin harcamalarını ne şekilde yaptıklarına bakıldığında % 97,1'inin alış-verişlerinde nakit kullandıkları görülmektedir. Van'da kaldığınız süre içinde ne kadar harcama yaptınız? sorusuna verilen yanıtlar baz alındığında ortalama her turist yaklaşık 1500-2000 \$ harcama yaptığı tahmin edilmektedir.

3.5. İranlı Turistlerin Şehir Algısı

Bu bölümde İranlı turistlerin gözüyle Van'ın kent kimliği, turizm potansiyeli ve kente ilişkin algılarını içeren değerlendirmeler bulunmaktadır.

Tablo 24: Turistlerin Van algısı?

	Evet		Hayır		Bilmem	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Van dinlenme ve vakit geçirmek için tercih edilebilir bir kent midir?	780	82,5	166	17,5	-	-
İran'dan gelmek isteyen arkadaşlarınıza Van'ı tavsiye eder misiniz?	873	92,2	74	7,8	-	-
Döndükten sonra çevrenize Van'a gelmesini tavsiye eder misiniz?	800	84,1	42	4,4	109	11,5
Van'a bir daha gelmeyi düşünür müsünüz?	732	83,8	52	5,9	90	10,3
Van'ı güvenli bir şehir olarak buluyor musunuz?	820	90,6	85	9,4	-	-
Van turizm açısından yeterli bir kent midir?	491	54,9	404	45,1	-	-

İranlı turistlerin % 82,5'i Van'ı dinlenme ve vakit geçirme anlamında tercih edilebilir bir kent olarak görürken, % 17,5'inin bu konudaki değerlendirmeleri aksi yönde bir çizgiye işaret etmektedir. İranlı turistlerin Van deneyimlerine bağlı olarak gittikleri yerdeki yakın arkadaşlarına Van'ı bir tatil beldesi olarak tavsiye edip etmeyeceklerini sorguladığımızda kahir ekseriyetin tavsiye yönünde bir kanaat taşıdığı görülmektedir. İranlı turistlerin tatil amaçlı olarak Van'ı yakın çevrelerine önerme durumuna bakıldığında % 84,1'i evet, % 4,4'ü hayır, % 11,5'i ise kararsız olduğunu ifade etmektedir. Van'a tekrar gelmeyi düşünenlerin oranı % 83,8. Van'ı turizm açısından yeterli bir kent bulup bulmadıklarını sorguladığımızda turistlerin % 54,9'u kenti turizm açısından yeterli bulurken, % 45,1'i ise yetersiz bulmaktadır.

3.6. İranlı Turistlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentiler

Tablo 25: İranlı turistlerin Van'a gelişlerinde ve Van'da karşılaştığı en önemli sorunlar

	Sayı	%
Döviz bozdurma ve kredi kartı sorunu	46	9,7
Eğlence mekânı yetersizliği	28	5,9
Gümrük kapısında karşılaşılan sorunlar	148	31,2
İklim koşulları	10	2,1
Konaklama/otel yetersizliği	76	16,0
Şehir tanıtım ve rehberlik eksikliği	59	12,4
Şehrin genel görüntüsü/durumu	42	8,9
Turistlere gerekli önem verilmiyor	5	1,1
Ulaşım sorunu	14	3,0
Diğer	46	9,7
Toplam	474	100,0

İranlı turistlerin Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra hem sınır kapısındaki gümrük işlemlerinde hem de ülkelere dönünceye kadar kent merkezinde ne tür sorunlarla karşılaştıklarına bakıldığında özellikle gümrük kapısında sorun yaşayanların göz ardı edilemeyecek bir oran (% 31,2) oluşturduğu görülmektedir. Turistlerin beyanlarına göre diğer önemli sorunlar olarak şunlar ön plana çıkmaktadır: Kent merkezindeki konaklama/otel yetersizliği (% 16,0), şehir tanıtım ve rehber eksikliği (% 12,4), döviz ve İran bankalarına ait kredi kartı kullanmada karşılaşılan sorunlar (% 9,7), kentin genel durumu (% 8,9) ve eğlence mekanlarının yetersizliği (% 5,9).

Tablo 26: Van'da nelerin olmasını arzu edersiniz?

	Sayı	%
AVM'lerin arttırılması	65	9,4
Yeşil alan ve parkların arttırılması	43	6,2
Şehir temizliğine daha fazla önem verilmesi	30	4,4
Şehir tanıtım ve rehberliği hizmetlerinin arttırılması	90	13,1
Sahilde eğlence mekanlarının arttırılması	51	7,4
Konaklama hizmetlerinin çeşitlendirilmesi	40	5,8
Eğlence hizmetlerinin arttırılması	326	47,3
Döviz hizmetlerinin arttırılması	25	3,6
Diğer	19	2,8
	689	100,0

İranlı turistlere *Tatil amaçlı geldiğiniz Van'da neler olmasını arzu edersiniz?* şeklinde sorulan soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında kent merkezinde ve sahilde eğlence ve dinlenme mekanlarının arttırılması gerektiğini söyleyenlerin oranı % 53,1 gibi yüksek bir oran oluşturmaktadır. Oransal açıdan ikinci yoğunlaşma alanı olarak turistlere kenti, kentin tarihsel ve doğal mirasını ve kentin mevcut şemasını içerecek bir tanıtım ve rehberlik hizmetinin gerekliliği (% 13,1) ön plana çıkmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Van'ın kent ekonomisinde görece önemli bir yer tutmaya başlayan İranlı turistlerin sesini dinlemek amacıyla 961 turistle ile yaptığımız araştırmadan elde edilen verilere dayanarak ana hatlarıyla şunları söylemek mümkündür:

- Van ekonomisinin önemli bir bileşenini oluşturan turizmi canlandırmak ve geliştirmek açısından İranlı turistlerin kentte yaşadıkları ve deneyimledikleri oldukça önem arz etmektedir. Van'ı İranlı turistler kadar sayıca fazla başka bir turist grubunun tercih etmediği gerçeğinden hareketle, İranlı turistlerin ekonomik katkıları kadar Van'daki yerel aktörlerin, esnafın ve yöre halkının onlara nasıl baktığı, nasıl davrandığı da önemli hale gelmektedir. Çünkü söz konusu turist grubu karşılaştığı Van'ı günümüzün küresel dünyasında dış dünyaya tanıtacak önemli bir enstrüman olarak karşımızda duruyor. Bu yöndeki çalışmalar için Valilik, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, VAN TSO, Kültür İl Müdürlüğü yetkilileri ile Gümrük çalışanlarından oluşan spesifik bir komisyonun kurulması ve denetleme rolünü üstlenmesi gerekiyor. Yine bu komisyonun belirleyeceği Farsça, Türkçe, Kürtçe ve İngilizce dillerini bilen kişilerden oluşmuş bir İRAN MASASI'nın kurulması elzem gibi görünmektedir.
- İranlı turistlerin gümrük kapısında karşılaştığı problemler ya da maruz kaldıkları muamele önemli bir sorun alanına işaret etmektedir. Bu konuda çok hızlı adımların atılması gerekiyor. Van'a gelen turistlerin profiline bakıldığında çoğunluğun ilk kez geldikleri görülmektedir. Eğer hem sınırda hem de kent merkezinde turistlerin karşılaştığı sorunlar minimize edilemezse ilk deneyimlerden sonra ciddi ve kolektif bir kopuş yaşanabilir.
- İranlı turistlerin alış-verişlerinde karşılaştıkları döviz ve kredi kartı cihazı gibi sorunlar için Van'daki esnaf ile VAN TSO öncülüğünde İranlı turistler Van'a gelmeden evvel ve gittikten sonra durum değerlendirmesi yapmak amacıyla toplantıların yapılması oldukça önem arz etmektedir. Vanlı esnafın, turistlerden gördüğü olumsuzlukları tolere etmesi yönünde kolektif bir yaklaşım çerçevesi oluşturulmalıdır.

- İranlı turistler sınır kapısından geçtikten sonra onları karşılayacak ve Van ile ilgili bilgilendirme yapacak Farsça bilen elemanlardan oluşmuş bir büronun tahsis edilmesi turizmi canlandırmak anlamında önerilebilir. Bu büro ile İran Masası'nın koordinasyonunda hem istekler hem de sorunlar hızlı elden çözüm bulma imkanı taşıyacaktır. Söz konusu büroda çalışacak elemanlar yasal bir engel yoksa İş-Kur aracılığıyla görevlendirilebilir.
- Kent merkezinde VAN TSO'nun yine İş-Kur marifetiyle görevlendireceği Turist Rehberleri Grubu'nun teşekkülü gelen turistlere yönelik jest niteliğinde bir uygulama olabilir. Söz konusu Turist Rehberleri Grubu'nun rolü kent merkezinde bulunan İranlı turistlerin yoğun bulunduğu mekanlarda (otel, AVM, kafe ve döviz büroları gibi) görüşmeler yaparak turistlerin durumlarını yerinde görmek şeklinde formüle edilebilir.
- Van'ı ziyaret eden İranlı turist grupları ana hatlarıyla genç, orta sınıf/ orta sınıf altı, eğitim düzeyi yüksek ve aile özellikleri göstermektedir. Söz konusu grubun Van'daki beklentilerini daha da netleştirmek için turistlere yönelik araştırmaların artırılması gerekmektedir.
- Turistlerin % 40'ı Van'ı yakınlıktan dolayı tercih etmektedir. Yakınlığın fırsata ve avantaja dönüşmesi için gelen turist gruplarının beklentilerine cevap verecek uygulamaların devreye sokulması gerekiyor. Örneğin kent merkezinde ve sahilde eğlence ve dinlenme mekanlarının arttırılması gerektiğini söyleyenlerin oranı % 53,1 gibi yüksek bir oran oluşturmaktadır. Bu yönde kısa, orta ve uzun vadede atılacak adımlar için bir eylem planı hazırlanmalıdır.
- Van'ı turizm açısından yeterli bulmayana turist oranı % 50'ye yakın. Başka bir ifade ile İranlı turistlerin kentten umdukları ile kentin bütün bileşenleriyle onlara sunduğu olanaklar açısından büyük boşluklar bulunmaktadır. Kent merkezindeki konaklama/otel yetersizliği (% 16,0), şehir tanıtım ve rehberlik eksikliği (% 12,4), döviz ve İran bankalarına ait kredi kartı kullanmada karşılaşılan sorunlar (% 9,7), kentin genel durumu (% 8,9) ve eğlence mekanlarının yetersizliği (% 5,9) gibi sorunlar bunlardan ön plana çıkanlardan birkaçını oluşturmaktadır. Bu konunun spesifik olarak ve makro ölçekte sondajlanması gerekmektedir.

- Turistlerin memnuniyetsizliklerinde gümrük kapısında karşılaştığı sorunlar ile kent merkezindeki gördüğü kirli ve hijyenik olmayan koşullar/görüntüler ön plana çıkmaktadır. Bu konuda hem gümrük çalışanları ile hem de Van Büyükřehir Belediyesi temizlik birimleri ile konunun masaya yatırılması gerekmektedir.
- Van'da tur şirketlerinin, İranlı turistlerin bulunduğu dönemi kapsayan Van Gölü havzası gezi ve tanıtım turlarının düzenlemesi gerekiyor.

İRANLI TURİSTLERİN VAN ALGISI 2018

🏠 Şerefiye Mah., Cumhuriyet Cad. 943. Sok. No:1 65140 İpekyolu / Van

☎ Tel : (0432) 215 65 55 (pbx) / Faks : (0432) 215 65 54 - (0212) 381 79 93

🌐 E-mail : bilgi@daka.org.tr / Web : www.daka.org.tr

www.facebook.com/doguanadolukalkinmaajansi
www.twitter.com/DAKA_org_tr